

Menskundeweek 2018

Ma. 23 – vrij. 27 juli

Studie- en voorbereidingsweek op het jubileumjaar

100-jaar Vrije School

‘We kunnen alleen door geestelijke kennis de sociale problemen van deze tijd overwinnen.’

R. Steiner

Innerlijke voorbereiding op het jubileumjaar

In deze menskundeweek willen we ons bezighouden met de voordrachten die Rudolf Steiner begin augustus 1919 heeft gehouden vóór de oprichting van de eerste Waldorf school. De titel van deze voordrachten is: *Die Erziehungsfrage als soziale Frage (GA 296)*, prachtig vertaald door Edithe de Clercq Zubli onder de titel: *Opvoeden en onderwijzen als sociale opgave*.

Er is voor deze voordrachten gekozen omdat ze inzichten geven in het belang van de vrije scholen in deze tijd.

Deze week is voor iedereen die zich innerlijk wil voorbereiden op de afsluiting van de eerste 100-jarige cyclus en de hernieuwde impuls zoekt voor de toekomst van de vrije school. Het volgend jaar zullen we dan feestelijk het honderdjarig bestaan van de Waldorfpedagogiek vieren met als basis de *Algemene menskunde (GA 293)*. Een voorbereiding die ons kan helpen werkelijk nieuw te leren kijken naar wat we bereikt hebben, in positieve en negatieve zin.

Het ideaal was duidelijk; in de vorm van onderwijsgemeenschappen moest er volledige vrijheid zijn voor de pedagogen om te werken vanuit de vraag die het kind ons stelt. Om deze vraag van het kind af te kunnen lezen, gaf Steiner de leerkrachten les in algemene menskunde. Door deze inzichten te verbinden met de eigen waarneming werd de pedagogie een kunst waarbij de ontwikkeling van het kind centraal stond.

Rooster:

Tijd	Onderdeel	Docent	
9.00u	samenzang	Peter Evers	
9.15u	Voordracht 1	Marcel de Leuw	
10.15u	Pauze		
10.30u	Euritmie	Djenna Storm	
11.15u	Voordracht bespreking	Marcel de Leuw	
12.15u	Lunch		

13.00u	Voordracht 2	Marcel de Leuw	
14.15u	Euritmie	Djenna Storm	
15.15u	Pauze		
15.30u	Voordracht bespreking	Marcel de Leuw	
16.30u	Vrij Werkdeel		
18.00u	Avondmaaltijd		
19.00u	Verdieping	Marcel de Leuw	
20.00u	Afsluiting		

Vrijdag zal Marcel niet meer aanwezig zijn en zal Merel Boon in de ochtend de gespreksgroepen leiden. Djenna zal de euritmie verder verzorgen en met de lunch sluiten we op vrijdag de menskundeweek af.

Voordracht

We studeren dagelijks twee maal de voordrachten te Dornach van augustus 1919 GA 296 Erziehungsfrage als sociale Frage. Vertaald door Edithe de Clercq Zubli onder de titel: Opvoeden en onderwijzen als sociale opgave. Hierin behandelt Steiner de spirituele, kultuurgeschiedkundige en sociale achtergronden voor de vrijeschool-pedagogiek. Deze zijn niet specifiek voor leerkrachten bedoeld. (zie inhoud voordrachten) De voordrachten worden door Marcel de Leuw voorgelezen in het Nederlands met een korte nabespreking.

Euritmie

Twee maal per dag is er euritmie. De lessen zijn ondersteunend voor de inhoud van de voordrachten. We zijn verheugd dat Djenna Storm dit weer gaat verzorgen. Haar kundige en adaptieve manier van werken schiept de gelegenheid voor iedereen om aan te sluiten.

Bespreking

Twee maal per dag bespreken we de inhoud van de voordracht. Er is mogelijkheid om in gesprek te komen over de inhoud en vragen te stellen. Marcel de Leuw zal deze twee besprekingen leiden.

Verdieping

s' Avonds zal de inhoud verder verdiept worden waar we dan de nacht mee ingaan.

Docenten

Marcel de Leuw, menskunde (ma-do)

Merel Boon, menskunde (vrijdag)

Djenna Storm, euritmie

Peter Evers, zang

Aanmelden

via e-mail: peter.evers@rudolfsteinereducare.nl

O.v.v. Naam(namen) van de deelnemer(s) en evt. naam school, instelling

Overnachting

Eventueel zullen er woningen bemiddeld worden van ouders die op hun huis ter beschikking stellen of het prima vinden om jullie als gast te ontvangen. Voorkeur voor zulk een slaappleats aangeven via de mail. Wanneer deze vergeven zijn aub zelf iets regelen bij een van de gezellige B&B 's in de buurt van Venlo of campings. De cursus is inclusief biologische lunch en diner. Tussendoor is er altijd koffie, thee, sap met koek. Specifiek dieet bij aanmelding aangeven aub.

Plaats: Rudolf Steiner Educare te Venlo, Zustersstraat 25, 5914 XX Venlo

Cursus leiders: Marcel de Leuw (inhoudelijk) en Djenna Storm (euritmie)

Kosten: €250, - voor de hele week. Dit is inclusief lunch en diner.

Geld overmaken op

IBAN: NL 41 INGB 000 5397623

T.n.v.: St. Pallas, o.v.v. Menskunde Zomerweek 2018 + naam deelnemer

Met vriendelijke groet,

Namens de gastschool

Rudolf Steiner Educare:

Annie Storm en Peter Evers

Inhoud van de voordrachten

Eerste voordracht Dornach, 9. August 1919

- Het door geestelijk kennis overwinnen van de sociale problemen in de huidige tijd.
- Het fundamentele verschil tussen het Oosten en het Westen; de wereld als Maja (Oriënt) of het zielsmatig-geestelijke als ideaal (Westen).
- Het drievoudige bedrog van de mens vanaf de 15^e eeuw door de natuurwetenschappen en de machine:
  - het mechaniseren van de geest
  - vegetarisering van de ziel

- animalisering van het lichaam.
- Het begrip sociaaldemocratie. De vraag vanuit het verleden naar een driedig sociaal organisme:
  - socialisme voor het werkleven
  - democratie voor het staatsleven
  - vrijheid voor het geestelijk leven.
- De opvoedingsvraag als centrale, sociale vraag; de betekenis van de verschillende opvoedingsprincipes in de drie fases van de ontwikkeling:
  - Nabootsing tot het 7de levensjaar als basis voor de sociale vrijheid.
  - Autoriteit tot het 14de jaar als basis voor het rechtsgevoel.
  - Algemene mensenliefde na de geslachtsrijpheid als basis voor de broederlijkheid in het economische leven.
- Fatalisme als zielestemming in het oosten en westen.
- Het huidige sociale organisme:
  - Griekse spirituele structuur
  - Romeinse rechtsstructuur
  - Europees economische samenhang
- Driegeleding van het sociale organisme ter overwinning van het chaotische economische leven, het rechtsleven als macht, het tot frase geworden spirituele leven.
- De leer van Lujo Brentanos als voorbeeld voor de huidige economische wetenschap.
- Goederen, arbeid en kapitaal: het begrijpen van deze begrippen door imaginatie, inspiratie en intuïtie.

Tweede voordracht, Dornach 10 augustus 1919

- Het naklinken van de Griekse en Romeinse zielenconstituties in de tegenwoordige tijd.
- De verandering van de beeldrijke naar de abstracte begrippen sinds 1500; de begripkrachten als naklank van voorgeboortelijke, geestelijke belevingen.
- Het zich als-geest-begrijpen als opgave van het denken in de huidige tijd.
- Het zinloos-worden van de menselijke wil in de industriële realiteit; de noodzaak van het tegenoverstellen van een zinvol uit-de-geest-willen en de uitwerking van een innerlijk waarheidsgevoel tegenover de opdrachten van deze tijd.
- De verandering in het bewustzijn van de mens bijvoorbeeld het ervaren van de schilderijen van Rafael en Michelangelo toen en nu; de samenhang met de beperking van het religieuze bewustzijn in een aardeleven in de vierde cultuurperiode en zijn noodzakelijke uitvloeijing op de herhaalde aardelevens nu.
- De verscheurdheid van de huidige mensenzielen als gevolg van het gemis in de opvoeding.
- Het vorderen van de concentratie door het economische in de opvoeding door bijvoorbeeld het urenrooster.
- De opdracht van de geplande Waldorf-Astoria school in Stuttgart.

Derde voordracht, Dornach 11 augustus 1919

- Goederen, Arbeid, Kapitaal- drie begrippen om het uiterlijke sociale leven te begrijpen.
- De moderne nationaal-economie; Praktijk zonder theorie; de sociaaldemocratie: theorie zonder praktijk.
- De noodzaak van een imaginatieve verhouding met de wereld voor het sociale leven van de toekomst. Imaginatieve begrippen als voorwaarde voor de juiste socialisering.
- De noodzaak van het doordringen van de gemeenschap:
  - 1. Met imaginatieve begrippen voor het voelende verstaan van de goederen.
  - 2. Met inspiratieve begrippen voor een nieuwe arbeidsverhouding.
  - 3. Met intuïtieve begrippen voor de juiste verhouding van het Kapitaal in het sociale organisme.
- De verhouding tussen goederen, werk en kapitaal.
- Voorwaardes tot het erkennen van de betekenis: begrippen voor het voelende verstaan van de goederen-
  1. Met de imaginatie voor de goederen door broederlijkheid in het economisch leven
  2. De inspiratie voor de arbeid door gelijkheid in het rechtsleven
  3. De intuïtie voor het Kapitaal door vrijheid in het geestesleven.
- De betekenis van de herdefinitie van de samenhang tussen het woord en de geest.

Vierde voordracht, Dornach 15 augustus 1919

- De handhaving van de pedagogisch-didactische blik met de materialistische houding door de huidige lerarenopleiding.
- Zielsmatige uitdroging als gevolg van het vandaag de dag gebruikelijke aanschouwelijke onderwijs.
- Het doordringen-zijn van de samenhang van de mens met de bovenzinnelijke wereld als voorwaarde voor het leraarschap.
- Het kind als vraag van de bovenzinnelijke wereld aan de zintuiglijke wereld.
- Antroposofische antropologie als basis voor de toekomstpedagogiek: de innerlijke opname van de driegeleding van de mens:
  - kop- of zenuw-zintuigmens
  - borst- of ritmische mens
  - ledematen of stofwisselingsmens.
- De betekenis van de onsterfelijkheid voor de ontwikkeling van de geestelijke cultuur: het richten van de opmerkzaamheid op de openbaring van het voorgeboortelijke in plaats van het egoïstische kijken naar het leven na de dood.
- Beschouwing van de vormen van de drie delen van de mensennatuur:
  - Het hoofd als beeld voor het fysieke,
  - de borst als beeld van het etherische,
  - de stofwisseling als beeld van het astraal lichaam.

- Het waarnemen van het ik met betrekking tot de veranderingen van de mens in de tijd. Fysionomische pedagogiek; bijvoorbeeld Fichte.
- Het huidige streven naar nivellering, bijvoorbeeld van Hermann Bahr, in tegenstelling tot het streven naar individualisering als eigenlijk meest innerlijk doel van de mens.

Vijfde voordracht, Dornach 16 augustus 1919

- De metamorfose van de menselijk intelligentie in de loop van de ontwikkelingsperiodes:
  - De intelligentie van de Egyptisch-Chaldeeuwse mensen als waarneming van de omwenteling van de mens met de kosmos
  - De intelligentie van de Grieks-Latijnse mensen als erkenning van de wetmatigheid van de doden.
  - De toenemende neiging van de intelligentie van het Boze, naar misleiding en vergissing.
- De betekenis van het mysterie van Golgotha in deze samenhang. Christusbegrip en algemene Godsbegrip; atheïsme als ziekte; het niet-erkennen van Christus als ongeluk.
- De noodzakelijke doordringing van de in de Ahrimanische gecontroleerde intelligentie met het Christus-principe.
- De angst van de zich incarnerende zielen voor de afdaling in de van materialisme vervulde wereld; de melancholische trek in de gezichten van de tegenwoordige kinderen.
- De opgave voor de leerkracht: voorbereiding van het kind op het zich verbinden met de Christus-impuls.
- Excessen van de tegenwoordige civilisatie zoals bij de zogenaamde “Flinterweiber” in het oosten van Europa.
- Het gegrepen worden door de ernst van deze tijd en de daaruit groeiende opgaves.

Zesde voordracht, Dornach 17 augustus 1919

- Over de betekenis van een exacte kennis van het wezen van de mens; de verandering van het fysieke lichaam van de Egyptisch-Chaldeeuwse tijd (plantaardig) tot nu (skeletachtig)
- Zweervorming als gedeeltelijk atavistisch- worden van het menselijke lichaam.
- De betrokkenheid van het fysieke lichaam in samenhang met de kunst van de kennis.
- De betrekking van de mens tot de natuurrijken in de gang door de na-Atlantische cultuurperiodes: de afdaling van het menselijke via het dierlijke en plantaardige tot het minerale; weder opstijging tot de kennis van het levendige, plantaardige als opgave van de huidige vijfde Cultuurperiode.
- Goethe als representant van deze periode.
- Het egoïsme in de huidige religieuze aanschouwing; de beperking van het godsbegrip op de eigen engel.
- De gelijkwaardigheid tegenover de algemene lotsgevallen van de mensheid als uitdrukking van het ‘intelligent egoïsme’.

- Het verkondigen van de lotsdoelen van de mensheid: in het westen op de middenweg en in het oosten op de mystieke weg. (bijvoorbeeld: Rabindranath Tagore)
- De interesse voor het bovenpersoonlijke gebeuren in de aarderuimte als uitgangspunt voor het begrijpen van de aartsengelen: de interesse voor het instralen van impulsen uit het verleden en de toekomst in de huidige tijd als vooruitblik naar begrippen over de sfeer van de tijdsgeesten.
- Overpeinzing van de, aan de basis liggende impulsen, van het huidige geestelijk-, rechts- en economisch leven met bijzondere inachtneming van de intenties van de vrouwenbeweging.
- Antroposofische erkenning als richtsnoer voor het huidige werken en streven.
- Het Goetheanum in Dornach.